

מבוא

לחיות את המורשת:

"Never doubt that a small group of thoughtful, committed citizens
can change the world; indeed, it's the only thing that ever has."
(Margaret Mead)

זו הייתה המסקנה של מרגרט מיד (Margaret Mead) לאחר חיים של התבוננות בתרבויות רבות ומגוונות ברחבי העולם. התובנה שלה נולדה שוב ושוב לאורך כל ההתפתחות של ארה"ב. מותר לחיות את החיים באווירה של חופש דת, שיש נציג בממשלה שאת תומכת בו באמצעות תשלום המסים שלך, לחיות ללא שיעבוד לכל החיים על ידי אדם אחר. אמונות אלה על איך החיים צריכים להראות היו נחשבות פעם כיוצאות דופן על ידי רבים. אבל אמונות אלה היו מוחזקות בחריפות על ידי בעלות חזון שעבודתן האיתנה גרמה לשינוי עמדות וגישות. עכשיו האמונות האלה משותפות בדרך כלל ברחבי ארה"ב והעולם המערבי.

במהלך שבעת הדורות האחרונים, נעשו שינויים חברתיים ומשפטיים דרמטיים, שכעת הם נתפסים כמקובלים, כך שהם אינם נראים כאילו היו אסורים מעולם. אנשים רבים אשר חיו בעשורים האחרונים של תהליך זה קיבלו בשמחה את שהתרחש. וצעירים, על פי רוב, בקושי מאמינים שהחיים היו אחרת.

התמורות המדהימות אשר קרו במשך שבעת הדורות האחרונים בעניין זכויות הנשים בחיי משפחה, בדת, בממשלה, בתעסוקה, בחינוך - שינויים אלה לא קרו רק באופן ספונטני. נשים עצמן גרמו לשינויים האלו להתרחש, בכוונה תחילה. נשים לא היו מקבלות זאת אם היו נשארות פאסיביות. שינויים מופלאים בחוקים ובטבע האנושי נבעו מפעולה עיקשת והתמדה מצידין. שבעה דורות של נשים נפגשו כדי להשפיע על השינויים הללו בדרכים הדמוקרטיות ביותר: באמצעות גישות, עתירות משפטיות, שתדלנות, שינוי דעת הקהל והתנגדות לא אלימה. הם פעלו בכוונה רבה כדי ליצור עולם טוב יותר, והם הצליחו מאוד.

במהלך שנת 1998, יום ההולדת ה-150 של תנועת זכויות הנשים נחגג ברחבי ארה"ב עם מגוון אירועים. כמו סיפורים מדהימים רבים, ההיסטוריה של תנועת זכויות הנשים החלה עם קבוצה קטנה של אנשים ששאלו ללא לאות מדוע חיים אנושיים נוהגים בצורה לא הוגנת.¹ זכויות הנשים הינו תחום אשר פורח ומשגשג במהלך 200 השנים האחרונות ומגיע לשיח הציבורי בצורה אינטנסיבית תוך הדגשת הצורך בקיומו של שוויון זכויות מוחלט לנשים תוך שימת דגש גם על הפערים הקיימים קיום בין גברים לנשים.

הנשים לאורך ההיסטוריה לא זכו ליחס שווה זכויות מבחינה תפיסתית מצד הקהילה הגברית החזקה ששלטה לרוב, בן מסיבות דתיות אשר גרמו לנשים להיות מוסתרות בבתים או מכוסות בבתים כך שלא ניתנה להן האפשרות לצאת לעבוד או לנצל את יכולותיהן. או מסיבות

¹ Tomasevski, K. (1993). Women and human rights.

אנכרוניסטיות ושוביניסטיות אשר לא העריכו את יכולותן של נשים להוביל ולהשתלב בתפקידי מפתח בחברה.

כפי שמפורט במאמר של קרביץ קרוליין² לאחר ההצבעה הסופית על זכות ההצבעה, בשנת 1920, המשיכה תנועת זכויות הנשים המאורגנת במספר כיוונים. בעוד שרוב הנשים שפעלו למען זכות הבחירה לא פעלו באותו מרחץ עוד, מיעוט - כמו אליס פול - הבין שהחיפוש אחר זכויות נשים יהיה מאבק מתמשך, שהולך ומתקדם אך לא שבע רצון מזכות ההצבעה בלבד.

בשנת 1919 כפי שמתואר בספרו של Adams, Katherine H.³, עם התקדמות הניצחון בהצבעה, התאחדה אגודת הנשים האמריקאית סופרז'יסטיות (Suffragists), כלומר קול הצבעה. גוף זה פעל למען שיוויון זכויות וזכות בחירה. התנועה פנתה מחדש אל הנשים כדי להבטיח שהנשים יתייחסו ברצינות לשימוש בזכות ההצבעה וישתמשו בהן בתבונה.

בשנת 1920 הוקמה לשכת הנשים של משרד העבודה כדי לאסוף מידע על מצבן של הנשים בעבודה, ולדרוש שינויים שנדרשו. סופרז'יסטיות רבות היו מעורבות באופן פעיל בשדולה לחקיקה כדי להגן על נשים מפני התעללות ותנאים לא בטוחים.

בשנת 1923 נקטה אליס פול, מנהיגת מפלגת האישה הלאומית, את הצעד הבא. היא ניסחה תיקון שוויון זכויות לחוקת ארצות-הברית. חוק פדרלי כזה, נטען, יבטיח כי "לגברים ולנשים יש זכויות שוות בכל רחבי ארצות הברית". תיקון חוקתי יחול באופן אחיד, ללא תלות במקום מגוריו של אדם.

האגף השני של התנועה בעת שלאחר תנועת הסופרז'יסטיות לא היה ניתן לצפות אותו בצורה ברורה ב"הצהרת ההצהרות" של סנקה פולס. זו היתה תנועה הפיקוח על הילודה, ביוזמת אחות בריאות הציבור, מרגרט סאנגר, בדיוק שהמאבק על זכות ההצבעה היה קרוב לניצחון שלו. הרעיון של זכותה של האישה לשלוט בגופה, ובמיוחד לשלוט בהתרבותה ובמיניותה, הוסיף מימד חדש וחזון לרעיונות של שחרור הנשים. תנועה זו לא רק אימצה חינוך נשים על שיטות קיימות למניעת הריון. היא גם פרשה את ההכרה שחופש משמעותי לנשים מודרניות פירושו שהן חייבות להחליט בעצמן אם הן תהיינה אימהות, ומתי. במשך עשרות שנים התמודדו מרגרט סנגר ותומכיה בכל צעד ושעל עם החוקים הנאכפים בקנאות השוללים את הזכות הזאת. בשנת 1936, החלטה של בית המשפט העליון סיווגה מידע למניעת הריון כגס. ובכל זאת, רק בשנת 1965 זוגות נשואים בכל המדינות יכלו לקבל אמצעי מניעה משפטיים.

בספר *Famille, Révolution, Patrie: National Imaginings in the Plays of Olympe de Gouges*⁴ נכתב על התקופה הזו, שההצהרות הקולקטיביות הראשונות הללו לטובת זכויותיהן הפוליטיות של נשים השפיעו על עיצוב זכויותיהן שנוסחו על ידי המועדון הרפובליקני של הנשים בתקופה המהפכנית. נשים אלה שאבו את כוחן מהשיח הפוליטי של המהפכה הצרפתית, שהתבסס על

² SANGER, M. (2015). Margaret Sanger: Demonstrating Leadership and Legacy Through Her Crusade For Women's Reproductive Rights. *The History Teacher*, 49(1).

³ Adams, K. H., & Keene, M. L. (2010). *Alice Paul and the American suffrage campaign*. University of Illinois Press.

⁴ Arguelles-Ling, A. (2007). Famille, Révolution, Patrie: National Imaginings in the Plays of Olympe de Gouges. *Australian Journal of French Studies*, 44(3), 244-256.

הפרדיגמה האוניברסלית של השוויון הפוליטי הטבעי. עם זאת, במהלך המהפכה, דחתה האסיפה הלאומית את האפשרות לנשים לייצוג פוליטי. אך, היא הכלילה במפורש נשים בזכויות אוניברסליות. מהפכנית אחת היתה, אולימפה דה גוג'ס (Olympe de Gouges), אשר פרסמה את הצהרת זכויות הנשים (1791)⁵ שבה דרשה שלנשים יהיה ייצוג פוליטי והתעקשה על אזרחות הנשים. למעשה הצהרתה חיקתה, את "החוזה החברתי" של רוסאו (Rousseau) ואת "הצהרת זכויות האדם של 1789. היא הושפעה על ידי הוגי צדק טבעיים ועל ידי פילוסופים שהאמינו ב"חוזה החברתי" וקדמו תוכניות מתקדמות רבות לנשים. תרומתה הגדולה היתה הבאה לידי הכרה בכך שהקיום החוקי של הנשים הוא חלק בלתי נפרד מן המדינה הריבונית, מתוך הכרה בשוויון זכויותיהן בזכויות האדם, וכך תביעת זכות ההצבעה כדרך להביע חברות באומה.

את הסיפור האנגלי של המאבק המתואר במאמר 'Religious bases of eighteenth-century feminism: Mary Wollstonecraft and the Quakers' בפיו גם האנגלים היו מתדיינים בעיקר בנושא הפוליטי והפילוסופי. במסגרת המסורת של הרדיקליזם הפוליטי מהמאה השמונה-עשרה, מארי וולסטונקראפט (Mary Wollstonecraft) מייצגת, כמו שאף אחת אחרת לא עשתה זאת, את הדרישות הפוליטיות והאישיות של הפמיניזם. וולסטונקראפט מיקדה את הדיון שלה ואת הוויכוח שלה על הצמצום בו חיהן של הנשים מתקיים ועל חוסר האיזון בין המינים, שלא נבעו מהבדלים ביולוגיים, אלא מחינוך ונורמות חברתיות של נשים. היא דחתה את הטענה שנשים נחותות מבחינה טבעית ביכולותיהן מגברים, וביססה את העובדה שמדובר בהשפעה של סדר חברתי שהוגדר על ידי גברים, אשר מנעו מהם להביע את יכולתם החופשית. "הצדקת זכויות האישה"⁷ (1791) (*Vindication of the Rights of Woman*) אותו חיברה היה בעל תפקיד מרכזי בתנועה הפמיניסטית המאוחרת.

לאחר התקופה המהפכנית היתה אירופה שקועה בעידן של תגובה שמרנית, דבר אשר היה לו השפעה ישירה על מצבן החברתי והמשפטי של הנשים. תגובה שמרנית זו התעקשה על כפיפותן של נשים לגברים, ועל תחומים נפרדים, מתוך אמונה שהחיים הפנימיים במשפחה הם הטובים ביותר לנשים. למרות זאת, הקולות הפמיניסטיים לא הושקו לגמרי. התהליכים המהפכניים באירופה יתרמו שוב לעלייתו מחדש של הפמיניזם.

5 De Gouges, O. (1997). Declaration of the Rights of Women, 1791. Modern History Sourcebook.

6 Michaelson, P. H. (1993). Religious bases of eighteenth-century feminism: Mary Wollstonecraft and the Quakers. *Women's Studies: An Interdisciplinary Journal*, 22(3), 281-295.

7 M. Wollstonecraft, *Vindication of the Rights of Woman* (1791; Harmondsworth, 1982), ed. M.